

Sālsmaizei karogs, maize, uguns un nauda

● Svarīgais brīdis Preiļu 1. pamatskolas vēsturē: jaunās piebūves atklāšanas ceremonija. Lentu griež 8. Saeimas deputāti Atis Slakteris (no kreisās), Elita Šņepste un SIA «Gādība» tehniskais direktors Aleksandrs atovs.

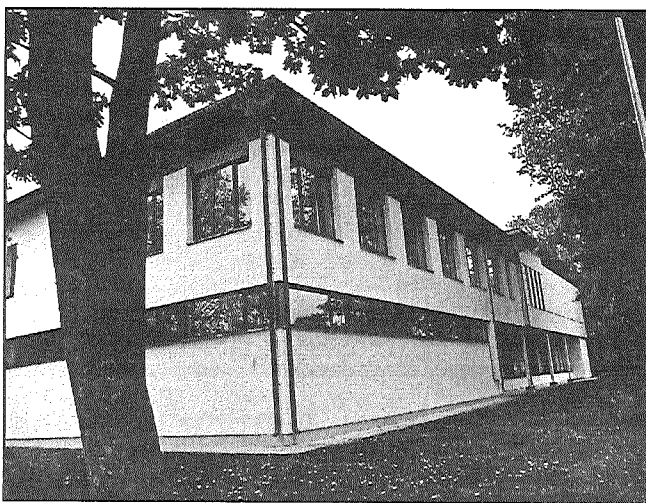
Vaists karogu, klaipu maizes, dzīvu uguni un sauju naudas – kā simbolu patriotismam, pārticībai un siltumam Preiļu 1. pamatskolas jaunās piebūves atklāšanas svinības skolas direktoram Aldim Adamovičam dāvināja ciemiņi. Piebūves atklāšana notika aizvadītājā piektdienā.

Atklāšanas ceremonijā piedalījās 8. Saeimas deputāts, Tautas partijas priekšsēdētājs Atis Slakteris un Saeimas deputāte Elita Šņepste, kuri kopā ar celtniecības firmas «Gādība», kas uzcēla šo piebūvi, tehnisko direktoru Aleksandru Krilatovu pārgrieza lentu pie jaunās ēkas durvīm. Svinīgajā brīdī gaisā uzvijās desmitiem krāsainu balonu, ko palaida skolas audzēkņi. Pēc tam ciemiņi tika aicināti jaunajās telpās. Savu svētību, izlūdzoties Dieva žēlastību visiem, kas te strādās un mācīsies, tām deva Preiļu Romas katoļu draudzes dekāns Jānis Stepiņš. «Mūsdienās, kad piedzīvojam, kā tiek slēgta viena otra tukša palikusi lauku skola, šeit redzam pretējo, — skolai ir uzcelta jauna piebūve,» tei-

ca dekāns, izsakot cerību, ka latviešu tauta pārvarēs demogrāfisko krīzi un ka nākotnē būs kuplas un stipras ģimenes, kam būs vajadzīga skolas.

Aldis Adamovičs skolas kolektīva vārdā puda patesu gandarījumu, ka ar piebūves uzcelšanu ir atrisināta problēma, kas gadiem ilgi radīja sarežģījumus skolas dzīvē un bija saistīta ar garderobēm. Viņš izteica pateicību Preiļu novada domei – iepriekšējai un pašreizējai — par palīdzību finansiālo jautājumu risināšanā, par atbalstu aizdevuma saņemšanā 250 000 latu apmērā. Direktors pateicās Domes priekšsēdētājam Jānim Eglītīm, ar kura tiešu atbalstu celtniecība virzījies uz priekšu. Jānis Eglītis patlaban atrodas vizītē Taiānā, bet skolai bija atsūtījis apsveikumu.

Sākot no 1996. gada, skolas attīstībā esam ieguldījuši vairāk nekā vienu miljonu latu, teica Aldis Adamovičs. Šī projekta izmaksas sasniedza 570 000 latu. Skola tagad ieguvusi arī jaunu sarīkojumu un deju zāli. Te ar labiem panākumiem darbojas daudzi skolēnu mākslinieciskās pasākumu kolektīvi, un vairā-

● Šī gada pirmajos mēnešos šajā vietā bija tukšs laukums. Tagad te mirdz gaiši skolas logi, skan bērnu balsis.

kiem no tiem kā pirmajiem bija izdevība izmēģināt jauno, pusapaļā formā uzbūvēto skatuvi, iepriecinot ciemiņus ar savu repertuāru. Uz jaunām telpām pārcelsies arī bibliotēka. Piebūvē tai būs vairākas lasītavas: skolotājiem, kā arī klusā un datorizētā lasītava, telpas abonementam. Zāle un bibliotēka atradīsies otrajā stāvā, bet pirmajā stāvā savukārt tiks iekārtota garderobe ar 800 vietām, ēdamzāle, kurā vienlaikus varēs paēst 240 skolēni.

Līdzšinējā ēdamzālē, kas atradās mācību korpusā, vienā reizē varēja paēst 88 pusdienotāji, bez tam ēdamzāle bija neērtā vietā – blakus gaitenim, kur nepārtraukti garām pārvietojās simtiem skolēnu. Šis projekts ir svarīgs ne tikai skolas saimei — skolotājiem un audzēkņiem, bet arī skolēnu vecākiem, kuru bērniem mācību un sadzīves apstākļi tagad ievērojami uzlabojušies, uzsvēra direktors.

Turpinājums 2. lappusē.

Abonē «Novadnieku»

VISĀS Preiļu rajona pasta nodaļās, **redakcijā** Brīvības ielā 14, Preiļos, vai **internetā** www.novadnieks.lv no **JEBKURAS** mēneša dienas līdz mēneša, ceturkšņa vai gada beigām.

Izmanto izdevību — abonē redakcijā ar atlikto maksājumu pa tālruni 5307056.

ZIŅAS

Preiļus apmeklēs pedagogi no Ventspils rajona

Šodien Preiļos pieredzes apmaiņā ieradusies Ventspils skolu latviešu valodas un literatūras skolotāji. Ciemiņus paredzēts iepazīstināt ar Preiļu 2. vidusskolas un Preiļu Valsts ģimnāzijas latviešu valodas un literatūras skolotāju darbu, skolu sporta bāzi un mācību kabinetiem. Ventspilnieki apskatīs Preiļu 2. vidusskolas muzeju un iepazīsies ar Preiļu Valsts ģimnāzijas iespējām tehnisko līdzekļu izmantošanā valodas un literatūras stundās. Tikšanās laikā ciemiņi iepazīsies ar mūsu novada skolotāju veidotajiem metodiskajiem mācību līdzekļiem.

Kā informē Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle, pasākumu organizē Preiļu 2. vidusskolas skolotāja, Latviešu valodas apguves valsts aģentūras (LVAVA) koordinatore Vilhelmīne Jakimova, latviešu kā dzimtās valodas metodiskās apvienības vadītāja Silvija Kivko un LAT2 metodiskās apvienības vadītāja Irēna Pizāne.

Brīvajā laikā Ventspils pedagogi apmeklēs Raiņa muzeju «Jasmuiža» un Aglonas baziliku.

Padziļināti apgūst mājturību un tehnisko grafiku

Šajā mācību gadā Preiļu 2. vidusskola ir uzsākusi realizēt jaunu programmu vidusskolas klasēs. Audzēkņi četras stundas nedēļā padziļināti apgūst mājturību un vienu stundu nedēļā mācās tehnisko grafiku, stāsta Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle.

Zēni mājturības stundās nodarbojas ar kokapstrādi, iepazīst dažādu koku īpašības un iemācās pārzināt ierīces, ar kurām notiek koka apstrāde. Meitenes mājturības stundās padziļināti apgūst darbu ar audumu un citiem materiāliem. Viņas mācās šūt, adīt, modelēt un konstruēt piegrieznes.

Preiļu 2. vidusskolas direktors Oļegs Hļebņikovs atzīst, ka tehniskās grafikas stundas un padziļināta mājturības apguve programmā ietverta, lai audzēkņi, stājoties augstskolā, būtu konkurētspējīgāki. Tie jaunieši, kuri vēlas studēt celtniecību, arhitektūru, skolā apgūs pamatzināšanas, kuras būs nepieciešamas turpmākajā mācību procesā. Jaunietes jau skolā iegūs daudzas praktiskas iemaņas, kuras turpmāk varēs izmantot ģimenē.

Pošas ciemos uz Utenu

Preiļu rajona amatnieki ar saviem izstrādājumiem gatavojas doties uz gadatirgu Lietuvas sadraudzības pilsētā Utenā. Tur 23. un 24. septembrī, kā katru gadu, tiks svinēta pilsētas dzimšanas diena, šoreiz – 744. Preiļus un Utenu kultūras jomā saista cieša draudzība.

Ja riskēsiet nopeldēties, dariet to droši

Līdz ar pirmajām rudens salnām strauji atdziest arī ūdeņi. Valsts aģentūras «Sabiedrības veselības aģentūra» Rēzeknes filiāle Preiļos informē, ka visi septembrī paņemtie paraugi no Cirišu, Rušonas, Eikša, Gailišu, Pelēču, Limankas un Līvānu ezera, kā arī Dubnas, Preiļupes, Daugavas un Feimankas ūdenskrātuvēm atbilst Ministru kabineta noteikumu par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti prasībām. Ja riskēsiet nopeldēties, varat darīt to droši.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Jaunais Kriminālprocesa likums sola izmaiņas

Pēc apstiprināšanas Saeimā jau 1. oktobrī jāstājas spēkā jaunajam Kriminālprocesa likumam, kas precīzēs tiesībsargu un aizturēto tiesības atbilstoši starptautiskajiem standartiem. Atlikušo nedēļu laikā parlamentam vēl jāapstiprina arī desmit ar to saistītie normatīvie akti, bet valdībai jāapstiprina pieci Ministru kabineta noteikumi.

Viena no būtiskākajām atšķirībām ir tā, ka tiks samazināts aizturēšanas termiņš. Tagadējo 72 stundu vietā par aizturētajam piemērojamo drošības līdzekli būs jāizlemj 48 stundu laikā. Otra būtiska atšķirība – iespēja lietu tiesai nodot 20 dienu laikā, ja noziegums nav smags un aizdomās turētais pilnībā atzīst savu vainu. Bez tam Kriminālprocesa likumā būs ietverta norma, ka jebkurš lietā iesaistītais var atteikties runāt bez advokāta klātbūtnes.

Ozona slāni virs Latvijas postām mazāk

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras pārstāvji secinājuši, ka ozona slāni noārdošo vielu patēriņš Latvijā pēdējo desmit gadu laikā samazinājies par 93 procentiem, lai gan kopumā pasaulē ozonam bīstamo vielu izmantošana pieaug. Pašlaik vidējais ozona slāņa biezums virs Latvijas ir trīs metri, kas atbilst normai.

Strauji pieaug rūpniecības apjoms

Rūpniecības apjoms Latvijā šī gada jūlijā palielinājies par 6,9 procentiem, kas ir trešais straujākais Eiropas Savienībā, liecina publikotie ES statistikas biroja Eurostat dati. Pirmajā vietā jūlijā bijusi Igaunija – plus 11,1 procents, tai seko Ungārija – plus 8,4 procenti.

Rūpniecības apjoms visās 25 ES valstīs, salīdzinot ar pagājušā gada jūliju, palielinājies par 0,6 procentiem.

Latvija sāks vairāk eksportēt savas preces

Latvijas eksports šā gada septiņos mēnešos palielinājies par 25,5 procentiem, liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati. No valsts tika eksportētas preces un pakalpojumi 1,58 miljardu latu apjomā. Nozīmīgāko vietu septiņu mēnešu laikā ieņēma koks un tā izstrādājumi – 26,7% no eksporta kopvērtības, parastie metāli un to izstrādājumi – 13,6%, kā arī minerālprodukti – 10,5%.

Importēto preču un pakalpojumu apjoms gada septiņos mēnešos bija 2,53 miljardi latu. Visvairāk ievesti mehānismi un elektriskās iekārtas – 18,9% no kopējā importa, satiksmes līdzekļi – 10,1%.

Var cerēt uz lētāku degvielu no Krievijas

Šonedēļ valdībai jātiek skaidrība par to, vai varēs no Krievijas un Baltkrievijas Latvijā ievest degvielu par zemāku cenu. Kā izteicies ministru prezidents Aigars Kalvītis, tā ir vienīgā iespēja samazināt degvielas cenas.

Ekonomikas ministrija ir aprēķinājusi, ka, atļaujot ievest degvielu ar augstāku sēra saturu no Krievijas un Baltkrievijas, nekā ir noteikts ES, degvielas litra cena pazeminātos par 5-7 santīmiem. Tomēr speciālisti prognozē, ka līdz gada beigām Krievija savā tirgū benzīna cenu varētu arī palielināt.

Ziņas sagatavoja L.Kirillova

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs – SIA «Novadnieks. Redakcija».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 53-07056, mob. tel. 9410288 (redaktorei),

53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

53-07058, 53-07059 (zurnālistiem). Fakss 53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo

redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (otrdien, piektdien).

INFORMĀCIJA

LĪVĀNU NOVADĀ

Līvānos asfaltē iekšpagalmus

Ceļu būves uzņēmums SIA «Krustpils» ķeries pie Līvānu pašvaldības pasūtījuma izpildes – daudzdzīvokļu māju iekšpagalmu asfaltēšanas un rekonstrukcijas darbiem. Pēdējo gadu desmitu laikā šī ir pirmā reize, kad tiek rekonstruēti māju iekšpagalmi.

Daudzdzīvokļu māju pagalmos asfalta segums ir praktiski sabrucis, dažviet pagalmi kļuvuši gandrīz neizbraucami, atsevišķās vietās veikti daļēji klājuma atjaunošanas darbi un bedrīšu remonts, taču tas ir tikai ielāps uz sāpīgās vietas. Padomju gados veidotie iekškvartāli šobrīd ir par šauru intensīvajai autotransporta kustībai. Mašīnas šoferi spiesti novietot «zaļajā zonā», jo citur tām vieta nav paredzēta.

Pašvaldības pārliecība bija beidzot sākt remontēt pagalmus pamatīgi, nevis katru gadu lāpīt sabrukušo segumu. Iepriekšējā gadā tika izstrādāti rekonstrukcijas projekti un šogad mērķtiecīgas darbības rezultātā tika piešķirti valsts budžeta līdzekļi pagalmu asfaltēšanai – 80 000 latu apmērā.

Kā informēja Līvānu novada domes tehniskais eksperts Jānis Liepa, 20. septembrī beidzas cenu aptaujas termiņš Sporta ielas mikrorajona pagalmu asfaltēšanai, reāli darbi šajos pagalmos varētu sākties septembra nogalē. Savukārt Raiņa un Zaļās ielas 6, 8 un 10 pagalmā šobrīd jau aktīvi rit rekonstrukcijas darbi. Šeit, tāpat kā Ri-

● Lai gan rudens nav labākais laiks asfaltēšanas darbiem, vēl ir jāpaspēj apgūt valsts budžeta līdzekļi 80 000 latu apmērā.

gas ielas 57 un 57a mājas pagalmā asfaltēšanas darbiem jābūt paveiktiem līdz 15. oktobrim, savukārt Sporta ielā rekonstrukcija varētu ilgt līdz novembrim. Rudens nav labākais laiks ielu asfaltēšanai, to labi apzinās arī pašvaldība, taču diemžēl līdzekļi darbu veikšanai tika piešķirti tikai vasaras otrajā pusē un agrāk sākt darbus vienkārši nebija iespējams birokrātisko procedūru dēļ. Piešķirtā valsts mērķdotācija jāapgūst šajā gadā, pretējā gadījumā tā pašvaldībai zūd. Tas nozīmē vien to, ka pašvaldībām jābūt gatavām piešķirto finansējumu apgūt – izsludināt cenu aptaujas, noslēgt līgumus un paveikt plānoto – ļoti ātros tempos.

Paveiktās darbs pilsētas infrastruktūrā būs ļoti svētīgs, jo aptuveni 10 piecstāvu māju iedzīvotājiem jau šoruden būs sakārtoti piebraucamie ceļi ar paplašinātām piebrauktuvmēm un ērtākām mašīnu novietošanai paredzētām «kabatām». Tas izskaidīs praksi, kad automašīnas novieto tām neparedzētā vietā – «zaļajā zonā». Asfalts tiks uzliets arī pie ieejām kāpņutelpās, kur patlaban ir izdrupušas betona plāksnes. Pārī pagalmam Raiņa un Zaļās ielas mikrorajonā tiks ierīkoti bruģēti gājēju celiņi. Tos būvēs tajās vietās, kur iedzīvotāji ir iemīnuši taciņas.

Kopumā SIA «Krustpils» veiks piebraucamo ceļu gultnes izstrādes darbus, drenē-

jošā smilts slāņa un šķembu slāņa izbūvi, vecās asfaltbetona segas nojaukšanu un jauna asfaltbetona ieklāšanu, norobežojošo apmaļu izbūvi, kā arī bruģētu gājēju celiņu ieklāšanu aptuveni 250 m² apjomā.

Lai pagalmu plānveidīgie rekonstrukcijas darbi neapstātos, jau šoziem jādomā uz priekšu, uzsvēr domes speciālisti. Nepieciešams finansējums jaunu tehnisko projektu izstrādei citiem pilsētas pagalmiem, lai, balstoties uz tiem, meklētu iespējas piešķirt finansējumu asfaltēšanas darbiem arī turpmāk.

G.Kraukle, sabiedrisko attiecību speciāliste Līvānu novada domē

PREIĻU NOVADĀ

Sālsmaizei karogs, maize, uguns un nauda

Sākums 1. lappusē.

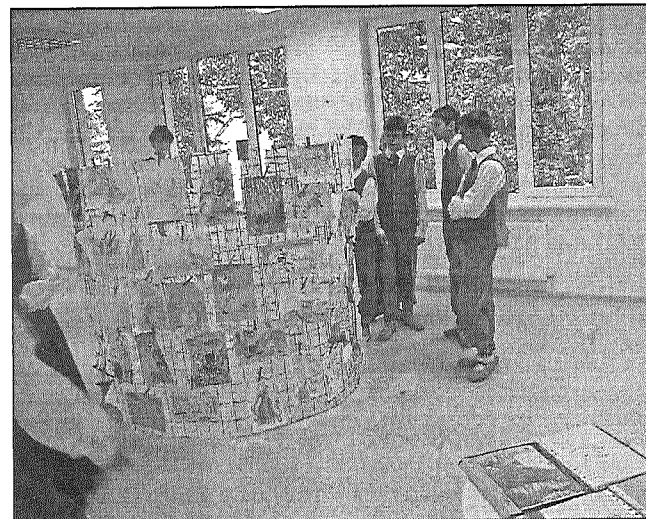
Aldis Adamovičs pateicās arī 8. Saeimas deputātiem Ātim Slakterim un Elitai Šņepstei par palīdzību, atrodot iespēju šī gada valsts budžeta grozījumos 150 000 latu piešķirt piebūves celtniecības darbu apmaksai. Savā uzrunā direktors teica paldies arī SIA «Gādība» celtniecības darbu vadītājam Aleksandram Zeļenkovam un arhitektam Laimonim Šmitam, kā arī Preiļu novada domes amatpersonām, kas sekoja līdz celtniecības darbu gaitai.

Atis Slakteris, apsveicot skolas kolektīvu, dāvināja tai Latvijas valsts karogu. Ar daudziem labiem vēlējumiem

skolas saimi sveica Preiļu rajona padomes priekšsēdētājs Andris Vaivods, izpilddirektore Aina Pastore un vietējo pašvaldību vadītāji. Rajona izglītības iestāžu direktori vēlēja, lai skolai vienmēr pietiek naudas, maizes un siltuma, uz jaunās zāles grīdas izkaisot santīmu sauju, dāvinot maizes klaipu un iedegtu sveci svečturī.

Piebūves atklāšanā klāt bija arī neiztrūkstošais Preiļu simbols – Krauklis, kas priecājās, ka pilsētā tagad par vienu jumtu vairāk, kā arī Pepija Garzeķe, karsti vēloties beidzot sākt nopietnas mācības tik skaistās telpās.

L.Rancāne

● Kamēr zālē skanēja svinīgas runas, jaunajās telpās sāka iejusties to īstie saimnieki – skolēni. Foto: L.Rancāne

OTRDIENAS
INTERVIJA

Godīgi teikšu, ka, sarunājot intervijas, reti gadās dzirdēt tik konkrētas un lakoniskas atbildes. «Kad tev vajag? Ja šodien, tad mājās būšu pēc trim stundām. Ja rīt, tad pulksten deviņos kultūras centrā.» Un tā, darba dienas sākumā esmu Preiļu novada kultūras centrā un gatava sarunai ar pasākumu projektu koordinatori INĀRU URČU.

● Trīsgadīgā Ināriņa un viņas sirsniņākā draudzene – lelle. Vēl ilgus gadus pēc tam abas bija nešķiramas.

Ar atvērtu sirdi un aumaļām
pa dzīvi

— Vai tu vienmēr esi tik ātra, precīza, komunikabla, gluži kā «ātrās reaģēšanas vienība»?

— Es vienkārši zinu, kā tas ir, kad vajag. Ja noteikts pasākuma vai mācību sākums, tad to nevar pārceļt ne pusstundu agrāk, ne stundu vēlāk. Ir jāciena arī citu cilvēku darbs un viņu laiks.

— Sāksim ar to, ka lieli un mazi preiļieši un pilsētas ciemiņi tevi ir iepazīnuši visdažādākajos veidos un tēlos, no kuriem vispopulārākais ir mūsu pilsētas simbols – tāds omulīgi rāms, cienīgs un visnotaļ gudrs krauklis. Vai esi saskaitījusi savus attēlotos rāmus?

— Es tieši precīzi pateikt nevarēju, bet sūnēt, ka astoņpadsmit gadu laikā, kurus esmu nodzīvojusi Preiļos, tie varētu būt pāri simtam. Katram gadalaikam savi, ziemā – Sniegbaltīte, Sniegavīrs vai Salatētis, vasarā – Vinnijs Pūks, Žurka Rozālija, Pepija Garzeķe. Ja vajag uzstāties pie lauksaimniekiem, varu kļūt par Bieti vai Burkānu, ja skolotājiem vai sportistiem – piemeklēju citus tēlus.

— No kurienes tev tas viss rodas?

— Ja sākumā idejas tapa mēnesi, nedēļu pirms sarīkojuma, ja es pārdzīvoju, domāju par vizuālo izskatu un tekstu, tad pēdējos piecus gadus ir savādāk. Viss nāk uzreiz kā no plintes. Varbūt vienreiz pieredze uzkrāta un smadzeņi tik piesātinātas, ka domas rodas dienas vai viena vakara laikā. Ticiet, tas *fiksais* variants arī ir tas labākais.

Šodien pēcpusdienā, piemēram, (saruna notika 16. septembrī, kad bija paredzētas Preiļu 1. pamatskolas piebūves atklāšanas svinības, red.) būšu Pepija Garzeķe. Iedomājieties – tādi svētki, bet Pepija nav uzaicināta... To, ko es runāšu un darišu, zinu tikai pa pusei. Otra puse dzims pati par sevi tajā mirklī, kad būšu sagērbusies un nostāšos publikas priekšā.

— Vai tad tu patiesi arī jūties kā Pepija Garzeķe?

— Jā! Līdzko drēbes mugurā, man pat valoda izmainās. Reizēm ir tā, ka es pukstu un vaidu – nu nav man šodien noskaņojuma, nav runājamā, negribu neko tēlot, bet atliek sapucēties un ieraudzīt skatītājus, un esmu cits cilvēks.

— Kāpēc tādā gadījumā tu esi Preiļos, nevis aktrise uz kāda liela teātra skatuves?

— Pavisam vienkārši. Teātra dzirksts manī radās salīdzinoši nesen, kad atbraucu uz Preiļiem. Tē es atraisijos un uzdzirksteļoju. Kad mācījos skolā un toreizējā Daugavpils Pedagoģiskajā institūtā, biju tāda puskautrīga. Šad un tad, ja dikti vajadzēja, priekšnesumos piedalījos, bet alkt pēc tā es noteikti nealku.

Viss sākās 1987. gadā Preiļos ar Sniegbaltītes tēlu. Tikko biju sākusi strādāt toreizējā pionieru namā, un man vajadzēja vadīt Jaungada eglīti Riebiņos. Kautrīgi, kautrīgi, kaut kādā puskāzu kleitā tērpusies, novadīju savu pirmo pasākumu. Tā arī sākās. Vispirms darbs lika saņemt sevi rokās, bet tad pašai iepatikās.

— Pastāsti par savu bērnību.

— O, esmu no Balvu rajona Viļakas. Tuvu tuvu Abrenci. Mamma bija beigusī kultūras darbinieku tehnikumu, tētis – mežsaimnieku fakultāti Jelgavā. Viļakā abi iepazinās, apprecējās, tur arī es 1965. gadā piedzimu. Pēc gadiem sešiem pārcēlamies uz Rēzekni, tāpēc visi skolas gadi man pagāja tur.

Es biju tāds mazliet dīvains bērns. Arēji mierīga, bet iekšā tomēr velniņš dīdījās un ik pa brīdim izlauzās laukā.

Pirms pāris dienām mana meita Dagnija automašīnas durvis iespieda pirkstu. Es viņai stāstīju atgadījumu no savas bērnības, kad pašas vainas dēļ pamatīgi saspiedu roku istabas durvis. Tā, ka visi pirksti bija zili un nežēlīgi sāpēja. Mamma pēc tam ar mani pusgadu mocījās, pa dakteriem vadāja un dažādas procedūras taisīja. Atmiņā palikusi nežēlīgā sāpju sajūta un bailes vienai palikt slimnīcā. Likās, ka mani tur aizmirsīs, ka es tur nomiršu.

Mammīte nomira, kad man bija četrpadsmit gadi. Pirms desmit gadiem nomira arī tētis, viņsaule esmu aizvadījusi arī savu vīru. Es teicu, mani tuvākie cilvēki ir projām, nevienam vaurs neatdošu.

— Vēl pagājušajā mācību gadā tu pasniedzi bioloģiju Preiļu 1. pamatskolā. Šogad vaurs ne.

— Zini, es nekad mūžā nevarētu diendienā sēdēt pie galda un kaut ko rēķināt, es nevarētu braukt ar automašīnu pa vienu un to pašu maršrutu. Tāpat arī ar bioloģiju. Gadu no gada mācīju vienu un to pašu priekšmetu. Jā, pasniegšanas formas mainījās, arī bērni bija citi, bet man tas neder. Bioloģija noteikti nebija mans sirds aicinājums, drīzāk jaunības izvēle. Esmu radusi ik pa brīdim mainīt sevi.

— Bet tu taču bijī forša skolotāja!

— Un joprojām esmu, jo man audzināšanā ir divas klases – 7. a un 7. k. Esmu beigusī sociālos pedagoģus Rēzeknes augstskolā un darbs ar korekcijas klasi sociālajai pedagoģijai ir ļoti tuvs. Šajā ziņā man garlaicīgi nebūs, no bērniem katru dienu var sagaidīt ko interesantu.

Vienam varu droši teikt, mans mācību process nav apstājies. Varbūt ieturēšu mazu pauzīti, bet pēc gada noteikti studēšu maģistratūrā. Neesmu pametusi domu iegūt augstāko izglītību arī kultū-

ras jomā. Smejos, ka bez sesijām man kaut kā pietrūkst.

— Kā tu jūties kā korekcijas klases audzinātāja?

— Labi jūtos, jo tie taču ir tie paši bērni, ko es pazinu agrāk. Vienīgi dažādu iemeslu dēļ mācību ziņā šis tas viņiem pagājis garām. Tagad tas ir jāatgūst. Sāku salīdzināt un jūtu, ka korekcijas klases bērni šobrīd ir pat atvērtāki nekā viņu vienaudži. Domāju, ka pēc trim gadiem, kad izlaidumā šķirsimies, atdeve būs jūtama.

— Pamatdarbs tagad tev ir kultūras centrā?

— Pasākumu projektu koordinatore – svarīgi skan, vai ne? Savu izvēli nenozēloju. Patiesībā neesmu no tiem, kas dzīvē svaidās, šur padzīvo, tur kaut ko padara. Es ilgi un dikti gatavojos šim solim.

Kad pirms diviem gadiem sāku strādāt kultūras centrā uz puslodzi, pati biju balta papīra lapa. Visiem nez kāpēc liekas, ka kultūras darbiniekam dzīve ir vienas vienīgas izpriecās, viss tik skaisti un gludi. Var jau būt, ka pasākumā tā arī izskatās, bet neviens nezina, cik grūti nākas strādāt iepriekš. Reizēm guļu vakarā un domāju – ak, šausmas, kā list. Ja līs arī rīt, tad pasākumam draud pilnīga izgāšanās. Kā ar to Dieviņu sarunāt, lai laiks būtu labs un viss izdotos?..

Otra lieta ir publikas attieksme un ieinteresētība. Esmu dzirdējusi pukstēšanu, ka Preiļos nekā nav, nekās interesants nenotiek. Ir, ir pie mums interesanti sarīkojumi, bet vai jūs paši tos gribat?

Paldies Dievam, Preiļu publika ir sakustējusies. Šovasar apmeklētāji aktīvi nāca gan uz estrādi, gan kultūras namu. Pirms koncertiem interesenti zvana pat no kaimiņu rajoniem.

— Tad jau mēs kādreiz *nocelsim* Rēzeknei Latgales reģiona kultūras centra titulu?

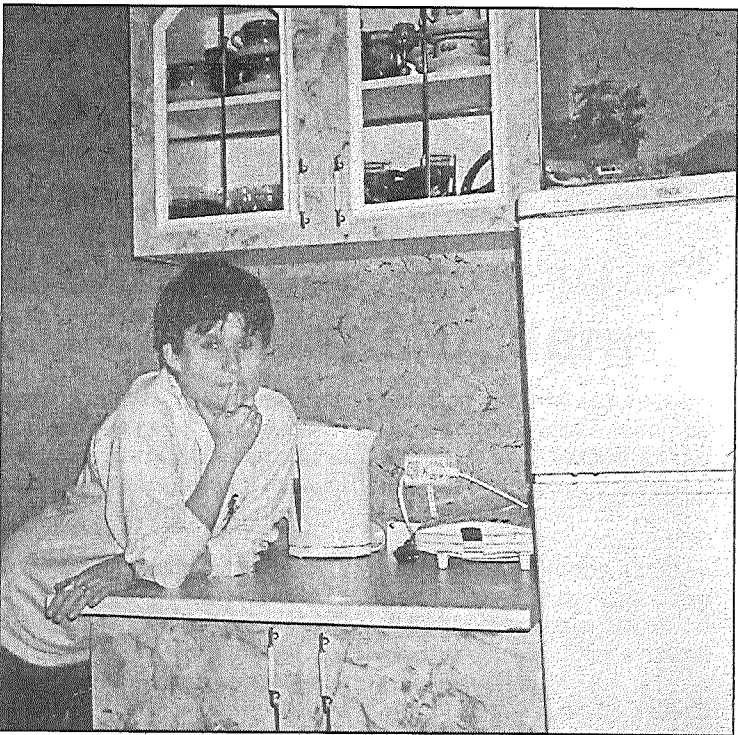
— Nemaz tik daudz nevajag gaidīt. Ja rēzeknieši zvana un jautā, kas pie mums notiek, ja piesaka autobusu un brauc šurp, tas taču kaut ko nozīmē. Vēl drusciņ mūsu pūļu, vēl vienu labu, bagātu vasaru, un tad redzēsim...

— Bērni tevi pazīst kā teātra pulciņa vadītāju *namīnā* un vairākās skolās. Vai tagad tam esi atmetusi ar roku?

— Teātra pulciņu vadīšu tikai Preiļu 1. pamatskolā. Kad jāskrien uz piecām vietām, tas jau par traku. Vispār teātris ir viena kolosāla lieta – bērni paliek droši, iemācās runāt publikas priekšā, atraisās. Man ir viens jauks piemērs. Tagad šī meitene jau otro gadu mācās ģimnāzijā, bet tad, kad atnāca uz teātra pulciņu, bija mazs, kluss un nobijies bērns. Tagad viņa ir pilnībā izmainījies, patstāvīgi spēj vadīt pasākumus ne tikai skolās, bet arī pilsētas mērogā. Kā pasakā, kad no neglītā pilēna izaug

● Inārai Určai ir savi secinājumi: «Man dzīvē ir papildam bijuši gan prieki, gan bēdas. Bet vēl izjūtu asumam noteikti gribu ar izpletņi nolekt, tad ar gumiju, bobā pabraukt. Vienīgi ar norunu, ka mīksti piezemēšos.» Foto: A. Stepanovs

● Pēc dienas darbiem un steigas Ināra vislabāk jūtas virtuvē, kur smaržo kafija un kaut kas garšīgs. Foto no I. Určas albuma.

gulbis.

— Tu runā un visu dari aumaļām vien. Vai kāds klusuma brīdis arī ir un ko tādā reizē dari?

— Ja godīgi, tad guļu, bet ilgāk par vienu dienu tik raženu atpūtu nespēju izturēt. Rudeņos braucu uz mežu sēnēs, iemetu kādu ogu mutē. Pavasaros patiek lauku mājās pa plāvām pastaigāt vai pagalmā pasēdēt.

— Viļaka, Rēzekne. Cik lielu vietu tev tagad aizņem Preiļi?

— Laikam jau daudz. Pirms četriem gadiem, kad nomira mans vīrs, tuvīnieki teica, tagad jau tevi Preiļos nekās nesaista, brauc uz Rēzekni. Nesaista? Man te ir viss, un nav runa par materiālām vērtībām, bet par citām lietām. Te ir cilvēki, kas nakts laikā palīdzēs

atrisināt visas problēmas, te ir atvērtas sirdis, kas gaida no manis to pašu.

— Tu esi šarmanta sieviete. Cik daudz laika velti sev?

— Ai, trīs minūtes! Ilga pucēšanās man nepatīk – paskatos spogulī, tad skapim durvis vaļā, viens divi un gatavs. Dzīvē man viss notiek tikpat ātri, arī emocijas – gan negatīvās, gan pozitīvās.

— Esi domājusi, ko darīsi pensijā?

— Es neiešu pensijā! Uztaisišos par vecu rīķu māmiņu, apaušu mīkstas čības un vadīšu bērnu rītus dārziņā. Man ir doma līdz simts gadiem nodzīvot, tā ka laika ir daudz.

L. Kirillova

Austrumu galega – iespēja ganāmpulkus apgādāt ar lielisku lopbarību

Lauku saimniecībās no piena un gaļas ražošanas izmaksām aptuveni 40-60 procentus sastāda lopbarība. No tās savukārt pusi aizņem zāles lopbarība. Tieši ar zāles lopbarību barības devās var segt krietnu daļu visu nepieciešamo proteīna un enerģijas vajadzību. Šim nolūkam izmantojami ražīgie un lētie tauriņzieži – āboliņš, lucerna un Austrumu galega.

Kas ir galega?

Austrumu galega ir Latvijā pagaidām maz izmantots, bet ļoti perspektīvs tauriņziežu dzimtas daudzgadīgs zālaugs, kas ļoti bagāts ar olbaltumvielām. Galega izceļas ar ilgadību. Zelmeni ar labiem panākumiem var izmantot 10, 20 un pat trīsdesmit gadus. Bez tam šis augs dod vienu no agrinākajām zaļmasas ražām jau agrā pavasarī. Ražībā un pēc proteīna satura sausnā Austrumu galega ievērojami pārspēj visus pārējos zālājus. Zinātnieki apgalvo, ka galega iecienījusies arī bites.

Zinātnieki sadarbojas ar zemniekiem

Jau otro gadu Latvijā turpinās Zemkopības ministrijas apstiprināts un Latvijas Lauksaimniecības universitātes zinātnieku izstrādāts projekts «Atbalsts lopkopības, piena, gaļas ražošanai un konkurētspējas veicināšanai zemnieku saimniecībās». 2004. gadā Vidzemē, Kurzemē, Zemgalē un Latgalē 12 piena lopkopības novirziena zemnieku saimniecībās tika ierīkoti pirmie Austrumu galegas sējumi 75 hektāru platībā. Šogad sējumi gadriz dubultojušies. Projekta uzdevums – ar proteīnu bagātas un lētākas lopbarības ražošanu, gaļas produkcijas konkurētspējas veicināšanai.

Projekta laikā ar zemniekiem strādā Lauksaimniecības universitātes speciālisti Valdis Auziņš un Kārlis Ķaune. Pēc izmēģinājumsaimniecības «Deneva» (īpašnieks Vladislavs Stivrins) apmeklējuma Krāslavas rajonā 15. septembrī zinātnieki uz praktisku semināru aicināja interesentus arī Riebiņu pagastā, kur Austrumu galegas audzēšanas un izmantošanas pieredzi var smelties Voldemāra Adamoviča zemnieku saimniecībā «Ozoliņi».

Kultūras priekšrocības

Kā liecina pieredze, galegai, salīdzinot ar citiem mūsu apstākļos tradicionāliem zālaugiem, ir daudz priekšrocību. Viena no galvenajām – galega ir ar proteīnu ļoti bagāta kultūra. Zaļmasas, skābbarības un siena sausnā proteīna saturs atkarībā no veģetācijas fāzes, botāniskā sastāva un gatavošanas tehnoloģijas ir no 17 līdz 26%.

Galegai ir pietiekami augsta ražība arī bez slāpekļa mēslojuma pielietošanas, kas praktiski nav iedomājams citos zālajos. Pirmajā plāvumā no viena hektāra var iegūt 48-50 tonnas zaļmasas, ap 10 tonnas sausnas un 1,8 tonnas kopproteīna.

Augs ir ilggadīgs. Agronoms Valdis Auziņš stāstīja, ka zina lauku, kur bez pārsējas, pesticīdu,

slāpekļa un minerālmēslu lietošanas galega dod stabilu ražu jau 25 gadus. Arī šovasar pirmajā plāvumā raža sasniedza 52 tonnas no hektāra.

Galegai ir ļoti labs aplapojums. Zaļmasu apkaltējot skābbarībai un gatavojot sienam, lapas nenobirst, kā tas visbiežāk notiek ar āboliņu. Šāda galegas īpašība nodrošina ar proteīnu bagātāko auga daļu saglabāšanos arī ziemā.

Zemniekus noteikti iepriecinās fakts, ka mūsu apstākļos galegai nav nedz kaitēkļu, nedz slimību. Tieši tāpēc nav nepieciešamības lietot pesticīdus. Kultūra ir ļoti piemērota bioloģiskajā lauksaimniecības sistēmā, kas mūsu rajonā gūst arvien lielāku popularitāti.

No galegas gatavotā skābbarība un siens ir bioloģiski un ekonomiski izdevīgi barības līdzekļi govju un kazu ēdināšanā. Ar galegu var segt praktiski visu dzīvnieku vajadzību pēc enerģijas un kopproteīna, tā samazinot izdevumus par raušiem vai spraukumiem. Pētījuma bāzes saimniecībās pēdējo gadu laikā izslaukumi palielinājušies par 600 līdz 900 kilogramiem piena no govīm. Galegu izēdina arī citām dzīvnieku sugām, piemēram, cūkām un putniem, par ko gan vēl tiek veikta virkne pētījumu.

Vietas un augsnes izvēle

Austrumu galegas laukus izvēlas ar aprēķinu, lai vienā vietā to bez pārsēšanas varētu audzēt vismaz 10–20 gadus vai pat ilgāk. Voldemārs Adamovičs Riebiņos galegu iesējis bijušā grants karjera vietā pēc tā reaktivācijas. Tas nozīmē, ka augsne nav bijusi bagāta, taču kultūra tūrumā jūtas labi.

Vispiemērotākās ir kartupeļu zemes, bet parasti izvēlas smilts, mālsmilts, viegla vai vidēja smilsmāla augsnes. To var audzēt arī labi aerētās kūdrainās augsnes, uz kurām sniega un nokrišņu ūdeņi neuzkrājas ilgāk par 1-2 nedēļām. Laukiem jābūt ar zemu gruntsūdens līmeni.

Galegai optimālais augsnes skābums ir no pH 6 un augstāk. Izņēmuma gadījumos, ja veic augsnes virskārtas kalpošanu, tas var būt pH 5,6.

Pirmssējas gadā laukā veic nezāļu apkarošanu. Sevišķa uzmanība jāpievērš daudzgadīgo nezāļu apkarošanai (ložņu vārpata, tūruma mīkstpiene, tūruma usne, tūruma mētra, purva sārme, parastā vibotne, visa veida skābenes u.c.). To panāk gan ar mērķtiecīgu augsnes apstrādāšanu, gan atbilstošu herbicīdu lietošanu. Obligāts ir rudens arums ar pirmssējas augsnes kultivāciju un mikroreljefa pielīdzināšanu.

Kas jāzina par sēklu un sēšanu

Pirms sējas galegas sēkla obligāti jāapstrādā ar specifisko galegas nitrāģu (gumiņbaktērijām). Apstrādi veic īsi pirms sējas telpā, kur nav tiešas saules gaismas. Arī apstrādātās sēklas sargā no saules gaismas, citādi gumiņbaktērijas var aiziet bojā.

Galega jāiesēj līdz vasaras saulgrīziem. Salnu apdraudētās vie-

● Riebiņu pagasta zemnieku saimniecības «Ozoliņi» īpašnieks Voldemārs Adamovičs iesējis galegu 10 hektāru lielā platībā. Pieci hektāri atvēlēti lopbarībai. Šoruden tiks ievākta arī sēkla. Par spēcīgi ataugušo zelmeni priecējas ne tikai saimnieks, bet arī semināra dalībnieki.

tās pavasarī galegu ieteicams sēt vēlāk un laiku līdz sējai izmantot nezāļu apkarošanai. Agri sadīgusi galega pavasara salnās var apsilt un iet bojā. Taču, novēlojot sēju, sausos pavasaros aprūtināta sadīgšana. Ja sējumi sadīgt tikai jūlijā, augi var vāji pārziemt.

Sēju veic ar zāļu sējmašīnām 1-2,5 cm dziļi. Iesējot dziļāk, sēklas var iet bojā. Lai saglabātu mitrumu, sēklas vienmērīgi sadīgtu un būtu līdzens lauks, pēc sējas augsne obligāti jāpievel. Vieglās augsnes un sausos pavasaros augsni ieteicams pievelt arī pirms sējas. Sējot ar rokām, ieeccē sējumu tāpat pievel, jo, atstājot virspusē, tā parasti nesadīgt un lielākā daļa sēklu iet bojā.

Augstas, olbaltumvielām bagātas ražas ieguvei audzē tīrsējā. Var audzēt arī maisījumā ar stiebrzālēm, bet to īpatsvars nedrīkst pārsniegt 30%. Vēlamākās stiebrzāles – pļavas auzene, timotiņš un skarenes.

Sekmīgi galegu sējas gadā var audzēt arī zem auzām zaļbarībai, tikai auzu sējas norma ir jāsamazina uz 160 kg/ha. Tādā gadījumā papildus nav nepieciešama nezāļu apkarošana, jo auzas zaļbarībai kopā ar nezālēm novāc jūlija pirmajā pusē. Pēc vīrsauga novākšanas visu vasaras otro pusi galegas pasēja var sekmīgi augt un attīstīties.

Sējumu kopšana

Sējas gadā galega ir jūtīga pret noēnoju. Tāpēc jāapkaroz nezāles, tās iznīcinot ar herbicīdiem vai applaujot. Ja, nezāles applaujot, veidojas vāls, tas jāsamalcina un jāaizvāc. Ja vāls paliks laukā, galega zem tā aizies bojā. Jāatceras, ka nezāles jānopļauj zemu, bet tā, lai nenopļautu mazo galegu.

Parasti sējas gadā galega nesasniedz saimniecisko ražu un to atstāj nenopļautu. Ja ir labvēlīgs gads, jāpļauj vēl rudenī. Jo vēlāk nopļaus, jo lielāka raža sagaidāma nākošajā gadā. Atcerieties, ka galegu nedrīkst pļaut no 15. augusta līdz 15. septembrim, kad tā intensīvi uzņem barības vielas un veido sakņu dzinumus jaunajai ražai.

● Agronomijas zinātnu doktors no Lauksaimniecības universitātes Valdis Auziņš iepazīstina ar Austrumu galegas spēcīgo sakņu sistēmu. Galega no atmosfēras spēj piesaistīt slāpekli līdz 240 kg/ha. Foto: A.Stepanovs

Galvenie agrotehnikas principi

1. Dīgstoša sēkla un izsēja 25-30 kg/ha. Obligāta sēklas apstrāde ar galegas gumiņbaktērijām.
2. Precīzs izsējas dziļums – 1,5-2,5 cm. Pārāk sekli vai pārāk dziļi iesētas sēklas var neuzdīgt.
3. Obligāta pēcsējas pievelšana.
4. Nezāles pļauj tādā augstumā, lai nenopļautu galegas galotnīti.
5. Jo vēlāk sējas gadā nopļaus, jo lielāka raža nākamajā gadā.
6. Nedrīkst pļaut no 15. augusta līdz 15. septembrim.
7. Jūtīga pret augstu gruntsūdens līmeni, prasa labi aerētu, neitrālu augsni.
8. Pirmssējas gadā jāiznīcina nezāles.
9. Obligāts rudens arums.
10. Pavasarī pirmā gada sējumi var apsilt, vecāku gadu sējumi pēc apsaldšanas ataug.
11. Izvēlas laukus bez pārsējas 10, 20 un vairāk gadus.

Otrā gada pavasarī galegas ataugšana sākas vēlāk nekā, piemēram, āboliņam. Sējumi izskatās it kā aizgājuši bojā. Taču tas ir maldīgs uzskats, jo galegas ataugšana vienkārši notiek no sakņu kakliņiem. Drīz parādās jaunie dzinumi un tie ātri apsteidz augumā pārējos zālājus.

Galegas izmantošana

Sezonā galega pļaujama divas reizes, labvēlīgos gados – pat trīs. Toties noganišanu gan neiesaka, jo tādā veidā augsne tiek sablīvēta un saknēm pietrūkst gaisa.

Galegas galvenā vērtība ir proteīns. Ziedpumpuru veidošanās fāzē tā saturs ir 23,70 līdz 24,10% kopproteīna sausnā. Bez tam, salīdzinot ar citiem tūruma zālājiem, ir paaugstināts karotīna un askorbīnskābes daudzums.

Lopkopji ir pārliecinājušies, ka Austrumu galega ir ideāla kultūra izēdināšanai lopiem no agra pavasara līdz vēlam rudenim, kā arī skābbarības, skābsiena un siena gatavošanai. Ziemošanas laikā lielā daļā galegas sienu pat ēd labprātāk nekā zaļmasu.

L.Kirillova

Kad novilkts

Ko mēs zinām par ārstiem? Protams, protams, mums katram, vismaz vecākajai paaudzei, ir savs dakterītis, kuru esam atzinuši par vislabāko un pie kura steidzamies pēc palīdzības, ja gadās saslimt. Iņģojamies par garajām rindām pieņemšanā, par visādām analizēm, uz kurām mūs nosūta, par zaļu dārdzību. Kad slimība atkāpusies, arī par dakteri piemirstas. Līdz citai reizei. Bet kur un kā ārsti atjauno savus spēkus, kas palīdz viņiem uzņemt enerģiju? Mēs taču gribam, lai dakteris kabinetā sagaidītu mozs, nenoguris, ieinteresēts mūsu rūpju stāstā.

Un tā, daļēji tā bija pašu žurnālistu ideja, daļēji Preiļu ārstes Martas Veitas ierosinājums, kas tik jauki un mīļi prata pastāstīt par savu kolēģu vaļaspriekiem. Mēģinot pierunāt dakterus uz plašāku publicitāti, uzzinājām arī par citiem cilvēkiem baltajos virsvalkos, kuriem ir interesanti vaļasprieki. Šoreiz pastāstīsim par četriem mediķiem, bet citreiz – arī par citu profesiju pārstāvju brīvā laika pavadīšanu. Ja jums, cienījamie lasītāji, ir interesantas idejas šajā sakarībā, zvaniet, rakstiet, ieteiciet!

● Irēna Vaivodi un meitu Agniju iepriecina arī atvasarā bagātīgi ziedošā roze.

Dārzs sirdsmieram un relaksācijai

Strauja vēja pūsma nez no kurienes atpūš dzeltenu lapu un uzmet uz bloknota kā agrīnu sveicienu no rudens. Kur tad ir tie koki ar salnas krāsotām galotnēm? Vaivodu ģimenes privātmājas pagalmā tādi nav ieraugāmi. Taču, lūkojoties augšup, pārsteidz kāda cita aina – vēl joprojām spirti zaļojošs ceriņu krūms virs galvas nokarinājis dažus zarus ar ērkšķiem. Ciemiņu izbūris mājas saimniekiem – ģimenes ārstei IRĒNAI VAIVODEI un vīram Aigaram nav nekas neparasts. Ziedu laikā arī citi ciemiņi taujājot, kāpēc sulīgi violetajiem pildītajiem ceriņu ķekariem pa starpām rožu čemuri. Tā nu iznācis, ka rozei draudzība ar ceriņu tik ļoti iepatīkusies, ka abu dzīves savijušās, un savā skaistumā abi dalās ne tikai ar kopējiem, bet arī viens ar otru.

Ārstes Irēnas Vaivodes mazā krāsu un smaržu oāze iekārtota vienā no Preiļu privātmāju rajoniem. Pāris simtdaļu lielajā zemes gabaliņā izmantota katra zemes pēda. Tē uz nebēdu aug un zaļo daudz kas no tā, kas radīts dvēseles priekam, gan arī bietes, burkāni, gurķi tajās vadziņās, kas atvēlētas vēdera tiesai. Tādējādi arī pilsētas apstākļos dota vieta, kur ienākt dzīvībai dabai ar savām skaņām, krāsām un dzīvinošo enerģiju. Apkārt mājai tik mīksts un labi kopts mauriņš, ka uz tā, tāpat kā uz paklāja, negribas kāpt ar korpēm kājās.

Izrādot savu dārzu, Irēna stāstīja, ka nav vienas noteiktas sugas, kura būtu mīļākā, taču vairāk simpātiju piederot irisēm un lilijām, bet no praktiskā viedokļa – ziemciem. Irēnas dārzs ir pilns ar labām atmiņām par tuviem ģimenes draugiem un jaukiem kolēģiem, tas ir īsts draugu dārzs. Tā iemesla dēļ, ka daudzi no augiem saņemti kā dāvinājumi. Viņas dārzā augiem ir ne tikai sugas nosaukums, bet arī dāvinātāja vārds. Tās ir «Kravales petūnijas», teica Irēna, un tās – «dakteres Veitas lilijas». Nu jau skaisti sakoplojis kādreiz dāvinātais mazītais grimoni stādīšs, kuram ierādīta vieta kompānijā ar klājeniskiem augiem – priediti un kadiķi, kā arī eglīti, kurai ir divas rotas – ikdienišķa un svētku, kad tajā iededzina krāsainas lampiņas. Katrs augs šajā dārzā tik bieži apmīlots un apcubināts, ka tiek pamanītas visas pārmaiņas.

Vairāki no augiem palikuši kā mīļa atmiņa no tuviem cilvēkiem, rozēs un agri uz ziedošās lilijas vasarās atgādina par māmuļi, kuplās pelargonijas, ko Irēna paglāba no izmešanas un kas visu vasaru, iekarīnātas klūgu pīteņos, rotāja mājas sienu, – par kādu citu dzimtas locekli. Kopā ar Irēnu un viņas ģimeni izstaigājam visu dārzu, kurš daudz ko zaudējis no vasaras krāsām, bet kura izskatam arī atvasara un rudens pielikuši savu roku, sulīgi iekrāsodami mārtniņrozes, dālijas un joprojām ziedošās rozēs.

Tas nekas, ka pārziedējusi smalko rozā neļķīšu rinda, taču tagad tās priecina ar dekoratīvo sudrabpelēko krāsu. Irēna stāsta, kur aug un kā zied deviņu šķirņu lilijas, tulpes, narcises. Agrs pavasaris savu kopēju sveicina ar rozā, baltu un sarkanu primulu ziediem, pēc tam iezvanās laužo siržu zvaniņi. Un tad jau ir klāt irisu laiks, kad zied zilie ar balto maliņu, brūnie, rozā, tumšsarkanie, pavisam – septiņas šķirnes. Īrisus nomaina peonijas, hortenzijas, dien-ziedes un citas vasaras puķes, bet pavasari zili violetos ziedus ver arī viens no Irēnas dārza lepnumiem – rododendrs. Pie tā kājām ierīkots miniatūrs baseiniņš, ko sargā vārdes un rūķīša figūriņas, kā arī īsta vārde un krupis. Rododendrs jau patlaban auklē jaunus ziedpumpurus, bet tā iepriekšējās ziedēšanas kuplā rota labi apskatāma Agnijas fotografētajā attēlā. Irēnas dārzā rododendrs ziedot katru otro gadu, starplaikos laikam uzkrāj spēkus, spriež kopēja. Blakus rododendram aug āra acālija, kas pa ziemu noņem lapas, bet pavasaros zied baltiem ziediem. Vairākās vietās aug dekoratīvi augi, kas dārza kopīgajā rotā ieliek savu akcentu ar lapu izteiksmīgo nokrāsu vai to formu. Dārzs ir nepārtrauktā atjaunošanas un nepabeigtu darbu stadijā, un, rādot vienu vai otru augu, Irēna stāsta, ka drīzumā tas tiks pārcelts

uz citu vietu. Dārzā atrasta vieta arī avenēm, zemenēm, ābelēm, plūmēm, jānogām, ērkšķogām. Mājās savs stūrītis atvēlēts arī divām dzīvām būtnēm – modrajai sunītei Betai un burvīgajai zaļacei Princesei, kas ar savu skaisto kažociņu un izturēto uzvedību patiešām atbilst dižciltīgajam vārdam. Kādreiz Beta uzaudzinājusi mazo Princesi par skaistu kaķu dāmu, bet tagad kaķe veeas draudzības vārdā palīdzējusi Betai vāku viņas četrus drauskuļus.

Dārzs man ir vajadzīgs kā vieta, kur valda klusums, nav stresa un kur es atstāju visu pa dienu uzkrāto nogurumu. Mājas man kalpo relaksācijai un domu sakārtošanai, dod spēku nākamajai dienai, teica Irēna. Ir cilvēki, kuriem pēc darba apkārt vajadzīga skaļa un dzīvespriecīga sabiedrība, bet man gribas vientulību. Darba laikā bijis tik daudz kontaktu, nācies uzklaut tik daudz negāciju no cilvēkiem, kas meklē palīdzību savās slimībās, ka dienas beigās gribas klusumu un mieru. Dārzā prāts kļūst mierīgs, un sirdī arī iestājas miers.

Ziemā, kad dārzs var iepriecināt tikai ar balto un pūkaino segu, Irēnai un Aigaram relaksācijai noder tautas dejas. Abi deju Rožupes vidējās paaudzes deju kolektīvā. Tā ir cita veida atslodze, ko rada pilnīgi cita atmosfēra un, kaut arī jākontaktējas ar daudziem cilvēkiem, tas ir savādāk nekā darbā

Uz pasauli – caur fotoobjektīvu

SIA «Preiļu slimnīca» direktora JĀNA ANSPOKA darbadienai, šķiet, vajadzētu otras 24 stundas, lai tiktu galā ar visiem pienākumiem gan ģimenes ārsta, gan slimnīcas vadītāja statusā. Pacientu veselība, saimnieciskās rūpes. Bet kopumā – ik stundu vistiešākā atbildība par katra cilvēku dzīvību – operāciju zālē, palātās, procedūru telpās, dzemdību nodaļā. Organizatoriskie jautājumi, pārstāvot slimnīcu ārpus iestādes telpām. Ārstu, medmāsu, sanitāru, tehnisko darbinieku kolektīva vadīšana. Pa kuru laiku cilvēkam atpūsties, un vai reizē ar balto halātu malā noliekamas arī dienas rūpes? Kaut arī dakteris atzīstas, ka savā mūžā iestādījis daudz ozolu, kas paliks bērniem un bērnubērniem, tomēr viņa sirdslieta ir tāda, kas nav ierobežota laikā, vai piesaistīta noteiktai vietai vai gadalaikam, proti, fotografēšana. Caur fotoobjektīvu aci uz pasauli Jānis vēries tūkstošiem un atkal tūkstošiem gaiss, un viņa fotogrāfijās – agros jaunības gados – melnbaltās, tagad – digitalizētās – redzama apkārtējā pasaule visā tās neparastumā.

Vistuvākā Jānim ir daba: koki, augi, kukaiņi, dzīvnieki, puķes, debesis, ūdeņi. Viņa fotogrāfijās redzami visi floras pārstāvji, kādi vien aug un zaļo Latvijas dabā vai krāšņumdārzos, arī eļļojumos ieraudzīt. Jānim pietiek pacietības izsekot un iemūžināt, kā lauvmuītes ziedu atver kamene, kā sienāzis šūpojas dzeltenā ziedkausā. Viņš prot ieraudzīt, cik skaisti iz-

● Jāņa Anspoka fotografētais koks divos gadalaikos – vēlā rudenī un ziemā.

skatās ar rasu pielijušas smilgas, kā zaigo smalks zirnekļa austers tīmeklītis, cik svaigs zaļums birtalai ar baltu vizbulīšu lauci. Dakterim līdzās ārsta somai vienmēr pa ķerīenam ir fotoaparāts un gandrīz nekad viņš nedodas ceļā bez tā. Tāpēc top arī unikāli sadzīviski kadri, piemēram, telēns, kurš nejausi uzmaucis sev galvā spaini, vai septiņdesmitgadīgas tantītes pie pajūga, kurā pašas vien sacēlušas maisus. Tomēr nereti gadoties arī tā, ka aparāts palicis

mājās, bet ceļā – kāds satriecošs pārsteigums, kā tas nesēn bijis ar melno stārķi. Gaidi vien, ka melnais sarkankājis atnāks otrreiz. Cita lieta bites, spāres vai kameņi. Reiz iztraucētas, tās atlido vēlreiz, atliek vien pacietīgi gaidīt. Pacietība daudzkreiz vainagojas ar panākumiem. Ārsts sapņainām acīm stāsta par zaļo un melno dzilnu, par zaļo vārnu – Latvijas putnu faunas retumiem, ko izdevies ieraudzīt reizi mūžā. Jāni Anspoku aizrauj ne tikai fotogra-

fēšana, fotogrāfijas sižets, bet arī pats tehniskais process. Viņam patīcis eksperimentēt, gatavojot melnbaltās fotogrāfijas. Patīk arī tagad – ar moderno tehnoloģiju palīdzību, mainot programmas, krāsas, toņus, izmantojot filtrus.

Vairāki Jāņa Anspoka darbi kā skaistas krāsainas gleznas rotā viņa darba telpas. Daudzi darbi dāvināti draugiem, kolēģiem. Simtiem fotogrāfiju apskatāmas datora ekrānā.

baltais virsvaļķis

Ošu kalnā, kur pārstaigā vēji

No Ošu mājas līdz pilsētai pataisno cauri mežam sanāk ne vairāk kā trīs kilometri, izlikumojot pa lauku ceļu līdz šosejai un pa to līdz Preiļiem – visi seši. No ošiem, kas, acīmredzot, kādreiz šai mājai devuši nosaukumu, palicis vairs tikai viens. Mājas, kuras par savējām tagad sauc VIKTORIJA ŠMUKSTE un viņas vecāki, atrodas vienā no Preiļu novada visskaistākajām vietām, uz pakalna starp Plivdu un Anspoku pilskalniem. Uz šejieni vecāki «pārcēla» savu mantoto zemi, kad izvēlējās mūža atvasaru pavadīt tuvāk meitas dzīvesvietai. Šādas ainavas, kas paveras no Viktorijas lauku mājas pagalma, mēdz ievietot dabas mācības grāmatās vai tūrisma ceļvežos, ilustrējot Latvijas dabas vienreizējo pievilcību – ielejas ar miglas vēliem, ziedos slīgstošas pļavas, pakalnus ar zirga figūru, likumotu baltu celiņu uz tālīnu mežu fona. Dzīvī tās izskatās vēl daudz pievilcīgāk, personiskāk, un skaistā apkārtnē ne tikai iepriecina acis, bet ar meža, pļavas un upītes spīrto smaržu, ar putnu koriem, sienāžiem un bitēm – ožas un dzirdes orgānus. Te ziemā no meža ciemos nāk zaķi, stīrnas un lapsas. Viktorija nedusmojas uz šo sabiedrību, kaut arī jauno ābeliņu, plūmju un bumbieru rindas pret šiem apciemojumiem rūpīgi jānodrošina. Stīrnas ziemā izkašņājot zemeņu stādījumus. Diezin, ko tās starp vagām atrod, prāto Viktorija, taču stādus tās nesabojājot. Arī tagad, septembrī, vadzīnās sarkanos vaidziņus spīdina mēnešzemes un kāda šķirne, kam ogas pa vasaru ienākas vairākas reizes. Mūsu ciemošanās reizē skaisto apkārtnes ainavu papildina divu vanagu pārlidojums ar skanīgo sasaukšanu. Čālmāte, kas ar savu bērnu kuplo pulciņu, kā arī truši, ir vienīgie saimnieciski ražojošie dzīvnieki šajās mājās, atrod vietu, kur paslēpties. Bet mājas ir tik atklātā vietā, ka vanagam pagalmam pagrūti pielāgāties.

Apkārtnes skaistā ainava arī bija noteicošais, kāpēc pirms vairākiem gadiem Viktorija un vecāki šo vietu izvēlējās. Pa šiem gadiem tā iegūlusi dziļi sirdī, un tagad te tiek ieguldīts gandrīz viss ārstes brīvvalks un enerģija. Un arī līdzekļi. Desmitiem augļu kociņu, košumaugu un puķu

● Viktorijas sabiedrotie – mūžam mainīgais rīta vējš un vakarvējš, sveigais gaiss, saule, tīras debesis virs galvas, zeme, bagātīgie meža un pļavu aromāti, putnu dziesmas. Daba. Kosmosa un zemes enerģija. Te ir vieta, kur saprast, ka tas vispār pastāv. Un ka tas nekur nepazūd, bet pāriet cilvēkā. Pilsētā tas aizmirstas.

stādu ir papildinājuši mājas apkārtni. Stādīt jaunus augus, Viktorija apzinās, ka ar gadiem tie sakoplos un izveidosies cita ainava, tāpēc cenšas izvēlēties pareizu vietu, lai nesabojātu to, ko radījis pati daba.

Viktorijai patīk rudens sātumā nosarkuši pilādži, tāpēc uz zemes gabala robežas iedēstīta vesela rinda šo koku. Tuvāk pie mājas, dienvidu pusē ierīkoti rožu stādījumi. Ar mīlestību Viktorija aprūpē Eiropas segliņu, etiķkoku, īpašas šķirnes eglīti ar mikstām ķepiņām, jauno bumbierkoku rindu. Dīkmali rotā dekoratīvie ložņājošie kārkli, nākamgad esot jāuzzied ūdensrozei. Pavasaros uzied tulpu lauciņš, vienlaikus baltos plīvurus uzmet no iepriekšējā saimnieka saglabājušās ābeles. Uzturam siltumnicā tiek audzēti tomāti, kartupeļi, kāposti.

Pie mājas iekoptas puķu dobes, bet blakus zemeņu lauciņam aug garšvielas: baziliks, salvija, timiāns, selerijas, pētersīļi, ma-

gorāns, kupli zaļo ārstnieciskā tauksakne. Vitaminizētos augļus gatavina cidoniju krūmiņi. Cēnos uzturā aizvien vairāk ieviest dabiskas garšvielas, stāsta daktere, kuras tiešie pienākumi saistīti ar Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūras Latgales nodaļas ārstes ekspertes darbu. Nesen viņa beigusi homeopātijas kursu un tagad pacientus pieņem arī kā homeopāte. Nav jau tā, ka mediķa dabu nolieku reizē ar balto virsvaļķi. Veselīga dzīvesveida izjūta vijas līdzī visam, kas tiek darīts šajā lauku vidē. Pēdējā laikā man sāk likties, ka visdažādāko medikamentu pasaulē ir saražots pārāk daudz, ka medicīna kļūst agresīva, ka cilvēkiem liekas vienkāršāk norīt sauju izrakstīto tablešu nekā savu organismu nenovest līdz slimībām, atzīst ārste. Mūsu rajona iedzīvotāji ar katru gadu «apēd» aizvien vairāk medikamentu, bet vai cilvēki kļūst veselāki? Nekļūst. Īstenībā

mēs taču sevi beidzam nost. Protams, ir medikamenti, bez kuriem atsevišķās slimšanās neiztikt, bet par dažiem liekas, ka farmācijas firmas tos saražo tikai ienākumu dēļ, prāto daktere.

Seit uz kalna ir auksti, mājas no visām pusēm atsegtas vējiem, ielejās ir stipri avotains, par savu zemes gabalu stāsta Viktorija, un tāpēc viņa vairāk izvēloties tādus augus, kas pret augšanas un kopšanas apstākļiem mazāk prasīgi.

Kalna virsotne un nokalnes applautas. Kad Viktorija šo vietu nolūkoja savam īpašumam, te bijuši briķšņi un augušanas vibotnes. Uzskatījusi, ka šīs vietas sakopšana ir viņas pienākums. Palēnītēm, deviņu gadu laikā pāris hektāru lielā platībā atgūvusi civilizētu izskatu. Izkopts pat meliorācijas grāvis, kura malās augšanai atstāti dažī koki, un kurš laika gaitā pamazām dabiskojas un sāk līdzināties upītei. Zemes gabals robežojas arī ar istu upīti, kurā rosīgu darbību izvērsuši bebrī. Upītei ir neparasti augsti un stāvi krasti, šī gada vētrā te sagāzušies koki, kuru aizvākšanai spēka gan nepietiekot. Pie mājas iekārtota vieta Viktorijas dēla sportiskajām aktivitātēm, kas šeit bieži vien ierodas kopā ar draugiem.

Tuvākajos gados Viktorija domā vienu nogāzīti apstādīt ar lazdām. Staigāt gar upīti, jūsmot par ainavu, vērot meža zvēru dzīvi, lasīt riekstus, — par šādām relaksācijas iespējām ārzemnieki jau šodien maksā naudu, bet latviešu cilvēkiem vēl joprojām tas tiek kā atalgojums par centīgu darbu un saudzīgu attieksmi pret vidi, domā Ošu saimniece.

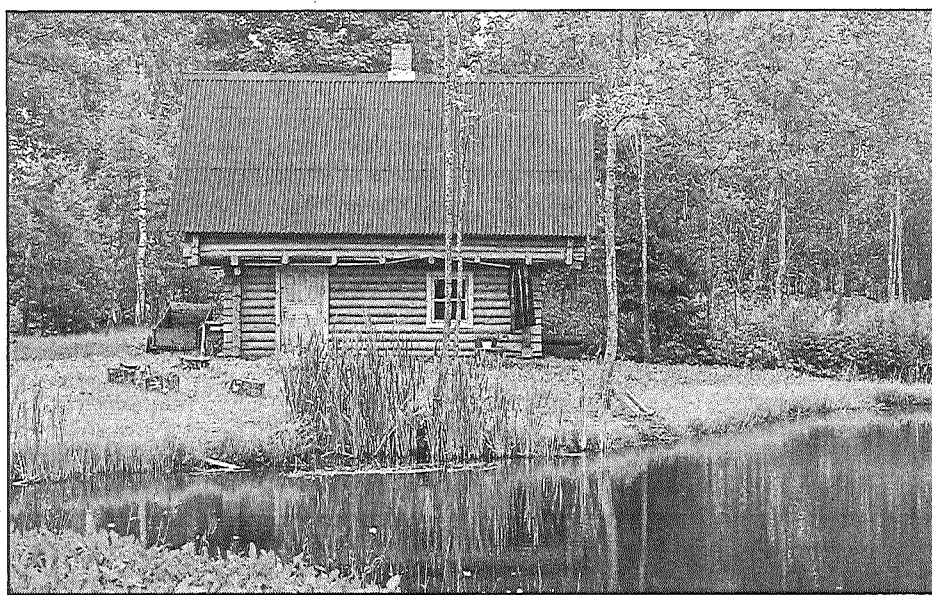
Viktorija šajās mājās ierodas katru dienu. Ar autobusu vai velosipēdu. Izlikumojot pa celiņu līdz kalna galotnei, ar katru soli dienas raizes un stress kaut kur pazūd. Es ceru, ka ir sācies process, kad cilvēks nāk atpakaļ pie dabas, saka Viktorija. Ka cilvēki palēnām sāk apjaust, ka slimībām ne vienmēr jābrūk virsū ar stipriem medikamentiem, kā rezultātā tās nereti kļūst hroniskas, bet ka tās izārstējamas arī ar vienkāršākiem līdzekļiem. Daba palīdz sakopot dvēseliskos un fiziskos spēkus un es tam esmu uzskatāms piemērs, jo ne jau visi cilvēki manos gados var izdarīt to, ko es daru, atvadoties teic Viktorija Šmukste.

Mājās ar sendienu auru

Ne pārveidojot, bet atbrīvojot no liekā un izcēl aplēptu, — ar šādu attieksmi pret savām mājām attiecas ģimenes ārste BERNADETA BELOVA un viņas vīriēši: vīrs un trīs dēli. Interesanti, ka šai visnotaļ vīrišķīgajai sabiedrībai gadījūšās mājas, kuru senējais nosaukums — «Jaunavas». Drīzumā šāds uzraksts ieņems savu vietu iebraucamā ceļa pagriezienā, pie liepas ar sēdekļveidā izaugušu stumbra, pie vecās alejas uz dzīvojamo māju. «Jaunavas» tik spilgti stāsta par savu kādreizējo saimnieku dabu, ka komentāri nav vajadzīgi. Par saimnieku silto attieksmi pret mājām liecina dažādu koku sugu stādījumi to apkārtnē, par bijušo pārticību — kādreizējo ēku akmeņu pamatu rindas, kaltām pamatīgām dzelzs naglām apstrādātās klēts durvis. Jaunie saimnieki senatnes garu pilnveido un attīsta. Bernadeta atzīst, ka šo vietu iemīļojusi, un te tagad pavada visu brīvo laiku, aizmirstot par saspringtajām stundām, kad pacienti nomaina viens otru, kad jākoncentrējas pareizai diagnozes noteikšanai, jāseko ārstēšanās gaitai, kad jādodas mājas vizītēs un jādalās ciešanās ar slimnieku ģimenēm.

Apkārt «Jaunavām» var izveidot ne vienu vien privāto dabas taku, kādas tagad nāku-

šas modē, un par vairākām tēmām. Piemēram, par ūdeņiem. Lielajā dīķī dzīvo pašu ielaistās zivis, tas nodērkāšanai un peldēšanai. Palu laikā tas applūšina arī otru dīķi, no kurienes pa upīti notek uz mežu. Upes dibenu un krastus Bernadeta ar saviem palīgiem izklājuši ar akmeņiem, ierīkotas romantiskas laipas, dekoratīvi stādījumi. Trešais ir pirts dīķis, kas kalpo peldēm pēc karstās lāvas. Otru dabas taku var izveidot, apvienojot dabiski uzauģušo un stādīto koku apskati. Meža daļa, kas pienācās zemes gabalā pie mājām, atīrīta no krūmiem, tagad te atstāti skaistākie koki, jaunie pilādži. Zaļo egļu jaunaudze. Skaistu, bagātīgu ražu šoruden uzdāvinājušas jaunās ābeles un bumbieres. Par katra koka vēsturi šajās mājās ir savs stāsts. Ar «Jaunavām» var iepazīties no saimnieciskā viedokļa, piemēram, cik veiksmīgi Bernadetai izdodas izaudzēt tomātu ražu, bet vīram — iegūt medu no savas dravas vai no upēņu bagātā būruma izgatavot mājas vīnu. Ciemiņi vienmēr pārsteigti pētot kādu neparastu ierīci saulainajā nogāzē, — te dabiskā ceļā iegūst vasku, ļaujot to kausēt saulei, fokusējot starus cauri stiklam. Vēl «Jaunavās» var būt Bernadetas kopto puķu taka, senu sadzīves lietu iepazīšanas taka, vai arī — akmeņu taka. Akmeņi izmantoti daudzviet

● «Jaunavās» pirts, dīķis un atpūtai noliktie koka sēdekļi ir viena no vietām, kas kalpo saimnieku un ciemiņu relaksācijai.

un rada savdabīgus akcentus. Saimniecec pavadībā mājas apkārtni iepazīstam no visiem aspektiem, bet, ja pavisam nopietni, te ir izveidota arī īsta dabas taka, pa kuru nereti tiek izvesti ciemiņi vai radi. Dēli jau pieauguši, viens no viņiem strādā Anglijā, otrs mācās Rīgā, trešais dzīvo Preiļos.

Aizvien vairāk apjaušot tīras, nesabojātas dabas labvēlīgās ietekmes nozīmi, un ar savu izdomu vai reālu darbu nākot palīgā mammai «Jaunavu» uzturēšanā.

Par kapu apgānītāju sodīšanu

11. septembrī, Nacisma upuru Biķernieku memoriāla demoliēšana Rīgā, Biķernieku mežā, pierāda, ka neka vējoties jāievieš jauni grozījumi Krimināllikumā, lai bargāk sodītu kapu apgānītājus, uzskata iekšlietu ministrs Ēriks Jēkabsons.

«Nav normāli, ka bojā gājušo piemiņas vietu, kapu apgānīšana — apgāzti kapu pieminekļi un

krusti, sasistas kapu plāksnes, izrauti soli, izsvaidīti uz nesen apbedīto cilvēku kapu kopām uzliktie ziedi — pēdējā laikā kļuvusi par normu. Šāda rīcība nav savienojama ar kulturālas un civilizācijas sabiedrības morāles vērtībām, un ir bargi sodāma gan sabiedrības viedoklī, gan tiesā,» atbalstot Saeimā jau nodotos izskatīšanai komisijās grozījumus Krimināllikumā, norāda iekšlietu ministrs.

Ē. Jēkabsons cer, ka Valsts policija spēs ātri aizturēt visus vandaļus, kas apgāna svētās vietas.

11. septembrī pagaidām nenoskaidrotas personas Rīgā, Biķernieku mežā, Nacisma upuru Biķernieku memoriālam sabojājušas pamatni, atlaužot pamatnes daļu un to apķēpājot. Pašlaik policijas darbinieki noskaidro nodarītos zaudējumus un vainīgās personas.

Sagatavoti grozījumi Pilsonības likumā

Tieslietu ministrija sagatavojusi grozījumus Pilsonības likumā, tajos precizēts personu loks, kurām ir tiesības iegūt Latvijas pilsonību reģistrācijas kārtībā, precizēta iespēja pēc vecāku lūguma reģistrēt Latvijas pilsonībā Latvijā dzimuša bezvalstnieka vai nepilsoņa bērnu, pamatojoties uz vecāku iesniegumu, kā pilsonis. Līdz ar to tiktu samazināts veicamo darbību skaits.

Likumprojekts iesniegts Valsts kancelejā.

Grozījumi nosaka ierobežojumu, ka reģistrācijas kārtībā Latvijas pilsoņu pēcnācēji var iegūt Latvijas pilsonību, ja viņi ir personu, kas bija Latvijas pilsoņi 1940. gada 17. jūnijā, pirmās un otrās pakāpes lejupējie radnieki. Spēkā esošajā likuma redakcijā radniecības pakāpe nav noteikta.

Tāpat grozījumos paredzēta iespēja iegūt Latvijas pilsonību reģistrācijas kārtībā personām, kuras ieguvušas izglītību latviešu mācībuvalodā, arī tajos gadījumos, kad personas nav mācījušas

latviešu mācībuvalodā pilnu izglītības kursu, kas šobrīd ir priekšnosacījums.

Jaunā likuma redakcija paredz iespēju jaundzimušu bezvalstnieka vai nepilsoņa bērnu uzreiz reģistrēt par Latvijas pilsoni, ja vecāki izsaka šādu vēlmi. Šobrīd bērns tiek reģistrēts kā Latvijas nepilsonis, bet pēc tam, pamatojoties uz vecāku iesniegumu, kā pilsonis. Līdz ar to tiktu samazināts veicamo darbību skaits.

Pārskatīti naturalizācijas ierobežojumi, lai precizāk identificētu tās personu grupas, kurām Latvijas pilsonības piešķiršana būtu pretrunā ar Latvijas valsts interesēm, paredzot iespēju operatīvi atteikt pilsonības piešķiršanu, ja persona ir saistīta ar starptautisko terorismu, tā rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai, darbojas pretvalstiskā vai noziedzīgā organizācijā un to ir konstatējušas kompetentas valsts iestādes. Kā viens no kritērijiem Latvijas pilsonības iegūšanai likumprojektā ietverts lojalitātes princips, tā izvērtēšanu saistot ar naturalizāciju ierobežojošajiem

kritērijiem un uzticības solījumu Latvijas Republikai. Pilnveidots arī solījuma teksts, tajā ietvertot personas apņemšanos ar savu rīcību nevērsties pret Latviju kā neatkarīgu un demokrātisku valsti.

Likumprojektā kā viens no pilsonības iegūšanas kritērijiem nostiprināta prasība, ka persona tieši pēdējos piecus gadus pirms naturalizācijas iesnieguma iesniegšanas pastāvīgi dzīvo Latvijas Republikā.

Veikta virkne tehnisko grozījumu, lai likumu saskaņotu ar spēkā esošajiem tiesību aktiem un juridiskās tehnikas prasībām.

Likumprojektu izstrādāja darba grupā, kurā bija iekļauti pārstāvji no Tieslietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Bērnu un ģimenes lietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Īpašu uzdevumu sekretariāta sabiedrības integrācijas lietās un Valsts kancelejas.

I. Saleniece,
Tieslietu ministrijas
Sabiedrisko attiecību
nodaļas vadītāja

Bērņus informēs par drošību uz ceļiem

Uzsākot jaunu mācību gadu, Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) aicina vecākus un skolotājus pievērsties satiksmes noteikumu pārrunām, neaizmirstot akcentēt drošības līdzekļu lietošanu — atstarotājus gājējiem, drošības jostas pasažieriem, aizsargķiveres velosipēdistiem.

Statistikas dati rāda, ka ceļu satiksmē šī gada septiņos mēnešos, salīdzinot ar to pašu periodu pagājušajā gadā, Latvijā ir pieaudzis bojā gājušo bērnu skaits. 2004. gadā šajā laikā bija divi bojā gājušie, šogad — pieci. Galvenā problēma, ka daudzās situācijās uz ielas vai ceļa skolēniem pietrūkst zināšanu satiksmes

noteikumus, nav izkopta pareiza attieksme pret to ievērošanu.

Jaunā mācību gada sākumā CSDD īsteno virkni projektu, kuru mērķis — bērnu drošība satiksmē. Tapusi mācību filma «Lai dzīvo bērni». Tajā iekļauts satiksmes drošības un satiksmes noteikumu skaidrojums, īpašu uzmanību pievēršot jauniešu pārģalvībai. Mācību filma tiks dāvināta Latvijas skolām.

CSDD izveidotā mācību filma «Minam uz priekšu» domāta velosipēdistu apmācībai. Arī šīs filmas eksemplāri tiks dāvināti skolām. Pedagoģu uzdevums ir pievērst īpašu uzmanību traumatisma iespējamībai bērniem, braucot ar velosipēdiem, viņu uzvedības kultūrai uz ceļiem un drošības pasākumiem, kas nepieciešami rītenim

un tā vadītājam.

Vairākus gadus dažādu akciju ietvaros skolēniem ir dāvināti gaismas atstarotāji un organizētas nodarbības satiksmes drošībā. Ieteicams vismaz jaunāko klašu skolēniem kontrolēt gaismas atstarojošo elementu vai atstarotāju esamību apģērbā vai pie mugursomām, kā arī aizrādīt bērniem un informēt vecākus par viņu ierašanās skolā ar velosipēdiem, kas nav aprīkoti atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumu prasībām.

CSDD atgādina, ka noteicoša loma satiksmes drošībā un bērnu apsardzībā uz ceļiem un ielām ir apmācībai un apziņas veidošanai. Neviena barjera vai ceļa zīme neaizsargās bērnu, ja viņš būs bezatbildīgs un neuzmanīgs uz ceļa.

POLICIJAS ZIŅAS

Ierosināta krimināllieta par izsistiem logiem un vitrinām

12. septembrī Preiļu rajona policijas pārvaldes dežūrdalā saņemta informācija par to, ka Līvānu mākslas skolas kāpņu telpā izsistas piecas loga rūtis un sabojātas trīs loga vitrīnas. Mācību iestādei nodarīts materiālais zaudējums 1400 latu apmērā. Vainīgās personas noskaidrotas, ierosināta krimināllieta.

Gadatirgū nozaga naudas maku

12. septembrī policijā griezās Preiļu rajona iedzīvotāja Ināra, viņai nenoskaidrota persona gadatirgus laikā Viļānos nozaga naudas maku, kurā atradās divas Unibankas kartes un 20 lati. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

Sadedzināja siena rulonius

12. septembrī Riebiņu novada Galēnu pagasta Maltas Trūpu iedzīvotāja Zita konstatēja, ka sadedzināti četri viņai piederošā siena ruloni, kas bija atstāti uz lauka. Materiālais zaudējums tiek lēsts 20 latu apmērā. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

Šķērsojot ceļu, pakļuva zem mašīnas

12. septembrī uz ceļa Puša — Krāce — Silajāni — Riebiņi automašīnas Audi-A6 Avant vadītājs Feodots uzbrauca nepilngadīgai gājējai, kura, izkāpjot no maršruta autobusa, pēkšņi šķērsoja ceļa braucamo daļu. Negadījumā bojāta automašīna, bet nepilngadīgā gājēja ar traumām medicīniskās palīdzības sniegšanai tika nogādāta Preiļu slimnīcā.

Automašīnai un dzīvoklim Preiļos nodarīti bojājumi

12. septembrī Preiļos, Rēzeknes ielas 15. nama iedzīvotājs, 1942. gadā dzimušais Vladislavs konstatēja, ka viņam piederošajai automašīnai Ford Mondeo sabojātas labās puses durvis un sliekšnis. Notiek apstākļu noskaidrošana.

13. septembrī sabojātas durvis un durvju slēdzene kādam dzīvoklim Preiļos, Brīvības ielā 50. Dzīvokļa saimniecei nodarīts materiālais zaudējums 20 latu apmērā.

Nozagtas automašīnas Preiļos un Līvānos

14. septembrī Preiļu iedzīvotājs, 1951. gadā dzimušais Jānis konstatēja, ka nozagta viņam piederošā automašīna VAZ-21011, kas bija atstāta mājas pagalmā Liepu ielā 12. Materiālais zaudējums — 300 lati. Tiek veikta lietas apstākļu pārbaude.

Tajā pašā dienā policija saņēma informāciju, ka arī Līvānos no Rīgas ielas 128. nama pagalma nozagta individuālajam uzņēmumam «Namejs» piederošā automašīna VW Caravella. Šajā gadījumā materiālais zaudējums ir 3000 lati. Policija noskaidro lietas apstākļus.

Priekuļos nodega dzīvojamā māja

14. septembrī izcēlās ugunsgrēks Saunas pagasta Priekuļos. Tur nodega 1936. gadā dzimušajam Jānim piederošā dzīvojamā māja 72 kvadrātmetru platībā. Iespējams aizdegšanās iemesls — ugunsdrošības noteikumu pārkāpums.

No virsjakas pazudis telefons

15. septembrī policijā pēc palīdzības griezās 1974. gadā dzimušai Līvānu iedzīvotāja Sanita. Sieviete bija konstatējusi, ka pie bāra «Vindex» no virsjakas kabatas viņai pazudis mobilais telefons «Motorolla V-535». Izmēģinot noliecēt materiālais zaudējums 250 latu apmērā.

Zaģlis aizbrauca ar motorolleru

16. septembrī Preiļos, Zaļajā ielā dzīvojošais, 1971. gadā dzimušais Imants konstatēja, ka no mājas pagalma nozagts motorollers. Ipašniekam nodarīts materiālais zaudējums 518 latu apmērā. Policija veic lietas apstākļu pārbaudi.

Iebrauca meliorācijas grāvī

16. septembrī Vārkavas pagasta Ančinos uz ceļa Vārkava — Upmala notika satiksmes negadījums. 1980. gadā dzimušai Egītai, vadot automašīnu Opel Calibra, bija neuzmanīga, nobrauca no ceļa un iebrauca meliorācijas grāvja ūdens notekcaurulē. Negadījumā bojāta automašīna, bet vadītāja ar traumām nogādāta Preiļu slimnīcā.

Huligāni — gan sievietes, gan vīrieši

12. septembrī Riebiņu novada Silajāņu pagasta Rozalinas iedzīvotājs Genādijs, būdams alkohola reibumā, veica huligāniskas darbības pret kādu sievieti.

Tajā pašā dienā arī Galēnu pagasta Voveru iedzīvotājs Anatolijs alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības.

14. septembrī Rudzātu pagasta iedzīvotāja, 1950. gadā dzimušai Valentīnai sarīkoja ģimenes skandālu ar savu tēvu.

14. septembrī alkohola reibumā huligāniskas darbības alkohola reibumā pret dzīvesbiedri veica 1968. gadā dzimušais Vitālijs. Tajā pašā dienā huligāniski uzvedās 1980. gadā dzimušais Vārkavas novada Rožkalnu pagasta Zeļņovkas iedzīvotājs Arvis.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

